

Toni Soler

«He pogut escriure sobre la mort del meu pare sense vessar una llàgrima»

Toni Soler (Figueres, 1965) ha sorprès amb un llibre de títol rotund —‘El tumor’ (Anagrama)—, confessional i dur, que mira enrere sense indulgència i prova d’endregar el record del seu pare, mort als 56 anys d’un càncer quan l’autor tot just en tenia 16. “Tot i ser un nen afectuós, no vaig plorar”, recorda, convertit en la vívida imatge d’una reacció “molt masculina”, fruit d’un temps fet de cotilles i restriccions emocionals. “Les dones planyen, els homes empassen”, assenyala, com a context de l’època, al llibre.

Presentador d’èxit i de gran popularitat —creador de *Polònia*, *Està passant* o *Malalts de tele*—, periodista, productor, guionista i també director de la revista d’història *El Món d’Ahir* —millor publicació del 2018 segons la Federació d’Associacions d’Editors de Premsa, Revistes i Mitjans Digitals—, Soler està molt avesat a exposar-se en públic. Però no d’aquesta manera, ni en aquest registre. No tan intensament i amb aquesta sinceritat i visceralitat, amb un motiu com el que l’ha empès a escriure el seu darrer llibre. “El pare va morir a la mateixa edat que vaig començar a escriure”, assenyala. “En aquell moment no vaig tenir un dol o una depressió. I un dol incomplet ens allunya de qui som en realitat, perquè ens impedeix arribar a conèixer-nos”.

—Escriure aquest llibre li ha costat 36 anys. Per què ara?

—Perquè tinc l’edat que tenia ell quan es va posar malalt, 52 anys. Va morir als 56. En aquella època, per mi el pare era un senyor gran que es va posar malalt. I ara em veig a mi, i me’n faig creus: no em veig gran i tinc clar que no em toca morir-me, de

El tumor
TONI SOLER

Anagrama
Barcelona, 2018
160 pàgines

cap de les maneres! També es dona el cas que tinc un fill de 15 anys, que és l’edat que jo tenia en aquell moment. És un joc de miralls inevitable, el detonant que em fa escriure el llibre. Si he trigat tant de temps, però, és perquè abans no em venia de gust i ara sí. Ara he pogut escriure tot això sense patir, ha estat una escriptura plaent, ràpida, fluïda, feta a raig i sense vessar una llàgrima.

—El pare va morir dos cops, explica al llibre. Un, quan mor ell, i l’altre, quan mor la mare, l’escriptora i poeta Carme Guasch, amb qui va poder viure els seus darrers dies de manera molt diferent.

—Amb la mare hi vaig conviure més anys i era una persona més pròxima, a banda de ser una perso-

na amb projecció pública. Potser per això tenia la necessitat d’escriure sobre el pare, perquè el seu record, tant per la seva mort prematura, com per la seva manera de fer, s’havia anat esvaint. I jo també hi havia contribuït, perquè en l’intent d’eludir el dol, en el fons el que feia era apartar-lo, a ell i al seu record.

—Tenint en compte la naturalesa modesta i gens estrident del pare, un discret treballador de →

→ **banca, creu que li hagués agradat llegir el llibre i tot el que hi explica?**

—Vaig tenir molts dubtes. De fet, vaig acabar incloent fotos familiars al llibre i això també em va fer dubtar molt, perquè als meus pares potser no els hagués agradat. Però, ara, l'únic intèrpret de la seva voluntat només puc ser jo, i trobo que les imatges ajuden a entendre el text, el personatge i la situació. En tot cas, el meu pare era una persona de tarannà assenyat, que no corria riscos innecessaris. El seu eslògan, quan se li plantejava alguna cosa, era: "no n'hi ha cap necessitat". Potser a ell li hagués semblat una situació comprometedora aparèixer tant en un llibre. Però jo crec que s'ho mereixia.

—**També veiem que som, tots plegats, fruit d'una època, amb els seus rols i les seves derivades emocionals.**

—En aquest sentit, estem en plena transició, tant pel que fa als rols d'home i dona, com als de pare i mare. Els homes de la meua generació hem estat educats com a *pater familias*. Això implicava privilegis i, alhora, ens obligava a una contenció que ens convertia en molt poc destres pel que fa a la gestió d'emocions. El propi masclisme ens ha fet pagar aquest preu. I ara estem aprenent, des de zero, a explicar què ens passa, a sincerar-nos. Aquest llibre forma part del meu propi aprenentatge.

—**"Si el pare em veies", diu al llibre, en diversos moments. Ha estat una pregunta recurrent per a vostè?**

—Això és una cosa que experimentem tots els qui hem patit una pèrdua com aquesta. És una mena de condemna que tenim: tots els moments bons de la vida són una mica menys bons —el moment d'un èxit professional, de tenir un fill...—, perquè immediatament et ve el record de les persones absents. El primer que fas, en qualsevol circumstància, és pensar en el teu pare o en la teua mare. I que no els hi pots explicar.

—**De fet, assegura que les morts dels pares "ens expliquen, tant com les seves vides". Això fa que els veritables**

protagonistes no siguin ells, sinó el propi autor i el tumor, com a projecció simbòlica d'un mur.

—D'aquí ve el títol, que era molt arriscat, però no podia ser cap altre. El tumor del meu pare li oprimia el cervell, però a mi, després de la seva mort, em va passar que tenia una cosa que em bloquejava el record. Com un tumor, en certa manera: l'únic que li faltava era ser real, físic, materialitzar-se. La sensació que tens és que hi ha una part de la teua memòria tancada a pany i clau. En un primer moment, el bloqueig funciona, fas veure que no ha passat, però pagues un preu. Perquè si renunciés al dol, també renunciés al record del teu pare.

—**En aquest sentit, l'adolescència és un dels grans temes del llibre.**

—A l'inici no puc evitar fer un retrat el més acurat possible del meu pare, perquè si no és molt difícil que el lector interpreti què va suposar la seva mort, el dol i la relació que tenia amb ell. Però, bàsicament, del que tracta el llibre és de com intenta processar el dol un adolescent, que soc jo. La mort de la meua mare em serveix per tancar el cercle, perquè aquell va ser un dol que vaig viure molt diferent. I crec que és el dol correcte. L'adolescència és una època que jo no enyoro en absolut, d'angoixa constant, d'intentar ser adult i no saber ben bé com ser-ne. I això, a sobre, barrejat amb una prova de foc com la desaparició del pare.

—**Ara tindria 90 anys. Al llibre, explica que va votar dues vegades al PSC a les generals i a Nacionalistes d'Esquerra en les catalanes. Com reaccionaria si hagués pogut veure aquest moment polític que viu el país?**

—Fliparia molt. Però han passat massa anys i massa coses. El meu pare va morir abans que Felipe González arribés al poder, abans de la caiguda del Mur i dels Jocs Olímpics! Li hauríem de dir que s'assegués, que s'agafés fort i crec que no donaria crèdit. També, però, no em sorprendria en absolut que hagués fet una evolució molt similar a la que ha fet la

gent d'aquest país des del catalanisme. El que sí que m'encurioseix és com hagués viscut ell la crisi financera del 2007, sent tan lleial com era al seu banc, però alhora d'esquerres.

—**El llibre ha estat rebut amb cert rebombori. De fet, sorprèn el canvi**

MINORIA ABSOLUTA

**editorial i la nova aventura que em-
prèn: del Grup 62 a Anagrama. Ha es-
tat un canvi purament artístic o hi han
tingut a veure qüestions polítiques?**

—Al Grup 62 i a Columna he estat sempre molt ben tractat, cal deixar-ho ben clar. Però és cert que el tema del po-

sicionament polític de Planeta —propietari del Grup 62— m'incomodava una mica. Independentment d'això, sempre ve de gust veure com treballen d'altres editorials i vaig pensar que era un bon moment per intentar-ho en un altre lloc diferent a l'habitual. I Anagrama és un

segell amb molt de prestigi, que sempre he admirat. Un dia vaig parlar del llibre amb la Lluïcia Ramis i ella em va animar a portar-lo a Anagrama. La veritat és que a mi em feia una mica de respecte, però els va agradar i el van publicar. Va ser, tot plegat, molt ràpid.